

L'Esquella

de la

Torratxa



30 cts.

Teatre Català ROMEA

Gran Compañia VILA-DAVI

Primera actriu: MARIA VILA
Primeros actores: DAVI y NOLLA

Mañana, Festividad de los Reyes, tarde, a las 3'30
ELS PASTORETS GARROFA I PALLANGA

Durante la representacion, haran su entrada triunfal
Sus Majestades los Reyes Magos, los cuales repartiran
entre la menudencia abundantes golosinas

A las seis:

LA PUNTAIRE ESTANQUERETA MACA

Noche, a las diez:

UN MILIONARI DEL PUTXET

Domingo, tarde y noche, magnificos programas

TEATRE CATALA "NOVETATS"

Mañana, tarde:

**ELS PASTORETS O L'ADVENIMENT
DE L'INFANT JESUS**

con los Reyes de Oriente que obsequiaran a las nenas
y nenes que asistan al espectaculo. Sardanas, cuplets
por AIMERICH

Noche, Tertulia Catalanista:

MAR I CEL y MADAME MUNDETA

Viernes, a las tres y media:

ELS PASTORETS, de Folch y Torres

A las seis:

ELS PASTORETS

con los Reyes y obsequios a las nenas y nenes

Noche, a las diez, a reir con la obra más cómica de

POUS Y PAGES

EN JOAN BONHOME

cuatro actos.

Se despacha en Contaduría

TEATRO COMICO

EL TEATRO DE LOS GRANDES ESPECTACULOS

Todos los días

LA GRAN REVISTA

EUREKA

El espectáculo de la alegría, las mujeres bonitas, la fastuosidad y los grandes artistas

El acontecimiento sensacional del siglo - Emoción
Misterio - Tragedia

El desconcertante

DERVICHE AZIZ

MAHOMETANO

MUSICA Casa CANONGE

ESPECIALIDAD EN OBRAS PER A

Tercets - Quintets - Orquestres

Zurbano, 7 - Barcelona

Mai les càpsules peruvianes Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-
NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els
altres FLUIXOS de les vies urinaries, per CRONIQUES
que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL

Compte de l'Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMA

Balmes. 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS



VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties,
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions),
amb totes les seves manifestacions, *uretritis*,
prostatitis, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.,
de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretri-*
tis, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona,
per cròniques i rebels que siguin, es guareixen
aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor**
Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sense
injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes
ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-
del metge, i ningú no s'assabenta de la seva
malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

siten sempre la presència

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-*
coses (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acaé*,
urticària, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions
de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radi-
calment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medi-
cació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la
renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut,
resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, fíroncos, su-
puració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc.,
restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a
l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions*
nocturnes, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua*
de la memòria, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremors*,
palpitacions, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifesta-
cions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que
siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del**
Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell,
medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats,
a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar
íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa,
sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pes-
tes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinaries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a *Oficines Laboratori Sòkatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.



REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Rambla del Mig, 20 - BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ FORA DE BARCELONA:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger: trimestre 5 ptes.

Any LI - N.º 2533

5 de gener de 1928



EL NOSTRE DESIG

—Centre!... Centre!... Vol enviar felicitats a tots els lle-
gidors de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA?



QUE VOLDRIEN QUE



Un ideal noble i abnegat... Tornar a la infància... Un marit "moreno", encara que fos negre; la qüestió és un marit!...



L'ESPERIT QUE DEU VENIR

1928. Un altre any ha començat. Un any! Quines coses portarà amb ell aquest any? Seguiran les coses tal com van? Rotllarà tot igualment? No hi haurà reformes? Els únics canvis seran, només, els del temps? Tot semblarà ço d'aquest any que acaba de morir, o ço de l'any 1926, o ço del 1925 o ço del 1924, etc., etc.? Procurem posar els nostres esforços per a què el 1928 tingui la sort en morir, de marcar una data a la història dels avenços populars. Procurem que, quan se'n vagi l'any 1928 no l'enviem a l'oblit amb el menyspreu que enviem el 1927. Procurem que el 1928 sigui quelcom més profitós que el 1927. Iniciem la tasca. Posem mans a l'obra. Abans que tot. Es que hem fet el que hem hagut de fer per a què les coses canviesin? Des del punt de vista literari i artístic, que és de l'únic punt de vista que ens és possible tractar en aquests moments, la joventut, a Catalunya, no ha fet el que hauria hagut de fer, ni el que hauria pogut fer. Tot ho hem deixat a la mà dels altres, creient que nosaltres no érem bons per a res. Ja és qüestió de liquidar la mandra si no volem que ens demanin responsabilitats els nostres fills. Ja n'hi ha prou de savis amb vestit negre que portin les directives dels òrgans amics; ja n'hi ha ben bé prou de dretistes transcendental.

Ja veuen el que hem aconseguit: "La Paraula Cristiana", "La Nova Revista", les conferències espirituals,

la "Fundació Bíblica Catalana" i vagin posant llibre de versets dels nostres poetes protegits i novelletes dels nostres novel·listes blancs i assaigs filosòfics, inspirats en els claustrals ciutadans.

Aviat tot Catalunya serà una catedral i no tindrem dret de tràmit els que pertanyem a altres ideologies.

Si el jovent no hi posa remei, si el jovent no es decideix una vegada més a fer el seu deure per a defensar el seu art i la seva literatura, el seu teatre i les seves tendències poètiques, caurem més que en una disbaixa, més que en una decadència, en la més espantosa de les cursileries. I en aquesta vida es pot ésser tot. Tot, menys ridícul.

Ara seria impossible estrenar "Eis vells", per exemple. Això vol dir que en comptes d'avançar, hem retrocedit. I que fa vint-i-cinc anys estàvem més avançats que en 1928. Ara no seria possible el descobriment d'Ibsen o la *misse en scène* d'"Els pobres menestrals". Ara no fóra possible la traducció de Zola, ni de Gorki, ni de Marx.

Ara vivim encara de les escorrialles espirituals i romàntiques del fi de segle, la qual cosa vol dir que aquest segle tan menyspreat que és el segle XIX, ha estat tan gran, tan magnífic, que encara és la llum seva la que ens dona calor i fe de vida.

El segle XIX! El segle XIX, amb la seva màquina de vapor i el seu gas; les seves il·lustracions primitives; les seves joventuts cridaneres, fins amb els versos dolents d'En Bartrina, acceptant la tesi de Josep Pla, té una claredat de romanticisme, de lluita i de fe; d'entusiasme i d'aventura que ens fa falta ara en l'ambient materialista de 1927, i, potser, si no hi ha un miracle laic, en el 1928. Voldríem que en començar l'any, tots ens prenguéssim seriosament la responsabilitat d'ésser jove i que aquesta

ELS PORTES L'ANY NOU?



La moda de pelar-se el cap... Una bona cabellera perquè a ell sempre li agrada portar la contrària... Una rossa per als diumenges...

responsabilitat en el camp de les nostres activitats quotidianes adquirís el valor de religió i de moral que deu obtenir per a ésser eficaç.

Si l'any 1928 porta aquesta obra, ben vingut sigui. Si no, passarà ben miseriosament a l'altre món...

FRANCESC MADRID



APASSIONAMENT

Hi ha hagut un altre crim, a Barcelona. Té apassionat a tothom; els diaris, cultivant aquest interès morbós del públic, aquesta baixesa de sentiments, li donen una importància excessiva i el titulen pomposament "El crim del carrer de Trafalgar".

Hem blasmat sempre dels fulletins estúpids que apassionen les porteres. I els fulletins no són tretos sinó dels crims reals. El que fan els diaris—dedicant a cada edició, alguns més d'una pàgina, i els que menys se n'ocupen, un mínim de dues columnes—és cultivar la ignorància del públic, gairebé envilir-lo. I això ho fan àdhuc els diaris més seriosos, àdhuc els que treballen per a l'enlairament espiritual del poble. Nosaltres creiem fermament que un crim, quan no té una finalitat política, patriòtica o social, només interessa als interessats i al jutjat. Donar simplement, breument, l'estat de la qüestió, és el que cal. Tot el que passi de mitja columna del periòdic, és immoralitat.

Però com que el públic és inculte i s'apassiona per a aquestes coses... parlant-ne molt els diaris guanyen més diners.

Aquesta immoralitat és més gran quan es tracta d'uns diaris seriosos, a més a més s'hi dóna més importància a la cultura que a res més. Hi ha un diari català que blasma del donar importància excessiva als successos i especialment als crims... i ara dóna importància a aquest.

En fi...



"EN MI PAIS NO HAY LUZ"

Fa molt poc es posà de moda un *fox* que ens fa l'efecte que només contenia les paraules "en mi país no hay luz". Tothom el cantava amb furor, i avui encara el canta gairebé tothom.

I resulta que aquestes paraules tenen una gran oportunitat. Barcelona és el país sense llum; "en mi país no hay luz", podem dir tots els barcelonins.

Feia temps que tots ho constàvem. I ara, la nova *il·luminació* de les Rambles ho ha confirmat indubtablement.

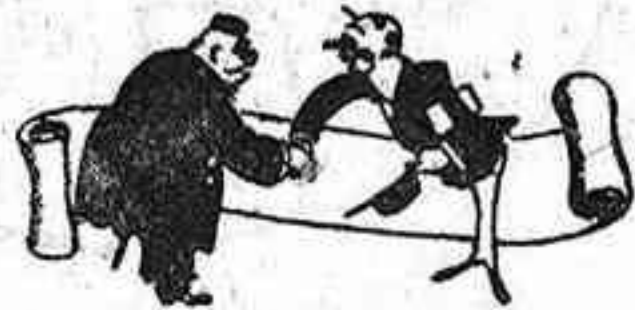
Aneu qualsevol vespre, per llà les sis—no cal esperar la nit—a la Granvia, de la Plaça Universitat cap a Hospitallet, i de la de Tetuán cap a la banda del Besós. Tiren per qualsevol carrer de l'esquerra de l'Eixample de Muntaner enllà. Passegeu-vos per Sans, Sant Andreu, pel Poble Nou, pel Poble Sec, per Horta, per La Salut, pel districte V, per la Diagonal, etc., etc., etc. Estareu totalment a les fosques, allò que se'n diu a les fosques. Cada 100 metres trobareu una bombeta que no arriba a il·luminar ni un cercle de tres o quatre metres. El Passeig de Gràcia, la Plaça de Catalunya, la Granvia, entre la Plaça de la Universitat i la de Tetuán—especialment entre el Passeig de Gràcia i tres o quatre carrers cap a la dreta—, La Plaça de Santa Anna, el Portal de l'Àngel, en fi, els llocs més centrals tenen un xic més de llum; però és una llum feblíssima al costat de la que veiem a totes les capitals. Carrers centrals, importants i transitats, com la Rambla de Catalunya i la Via Laietana, per a no citar-ne cap més, no són carn ni peix; no estan a les fosques, però tampoc estan gens ni mica il·luminats.

Sembla talment que els Ajuntaments es preocupin de donar facilitats als lladres per a què puguin atracar impu-

nement els pobres vianants que han d'anar pels carrers amb lamparetes de butxaca.

I els nous llums de les Rambles, ara, fan goig. Són més bonics que els d'abans, no hi ha dubte, però no fan ni la quinta part de llum, i això que abans no en feien gaire. De totes maneres hem d'estar agraïts a un Ajuntament que ha trobat una nova utilitat als llums: fer bonic, sense illuminar.

Això és Barcelona de nit, la veritable Barcelona de nit. "En mi país no hay luz."



ANY NOU, VIDA NOVA!

Barcelona, 22 de desembre. A les dotze del matí.

—Passi-ho bé!

—Ai, Jesús! No l'havia coneguda...

—I doncs, senyora Mundeta, on va tan atrafegada?

—No me'n parli, dona, no me'n parli! Tot avui que vaig com folla, sense saber el que em faig ni per on camino.

—A que li endevino el motiu?

—Angela, dona! Veu quina cosa més totxa?

—Sí, però això és de tothom; també...

—Ai, filla, no digui, que hi han coses que semblen estrany, tanmateix. Això és un deliri. On va que hi hagi gent que llanci els diners d'aquesta manera? Es un escàndol...

Es que un hauria de fer-se càrrec de què tampoc treurà.

—I què ha de treure! El que passa és allò que diuen, que hom perd bous i esquelles...

Però, també... no posar-hi, oi?...

—I ca, dona, i ca! Miri, en bona refè li dic, senyora Maria, si no hagués estat per la meva noia, que no sap desprendre's d'enlloc, li juro i rejuro que no hauríem jugat més de 8 ralets aquest any! Però...

—Hi ha qui en fa un gra massa.

—Què em diu, dona! 55 pessetes juguem a casa aquest any!

—Reina Santíssima!

—Ja pot ben dir-ho!

—Ai, Mare de Déu!...

—...

—Bé, vaja, senyora Mundeta, celebraré que tregui la grossa i l'any que ve vagi amb *auto*.

—Ai, tan debò! Almenys!... Perquè, miri que me n'ha fet fer de cabdells aquesta ditxosa Rifa de Nadal! Que si això, que si allò, que si treguéssim fariem allò altre... Miri, el meu marit diu que... *nada*, que ell treurà, i si treu, anirem ja per Reis tots amb *auto*...

—Ja, ja!... Bé; és a dir que l'any que ve...

—Sí senyora... "Any nou, vida nova".

—Es el que tots voldríem. Doncs, desitjo que sigui així, senyora Mundeta...

—I jo també, filla. I que passin un bon Naal.

—El mateix li dic... I *expressions*...

—Moltes mercès, igualment... A reveure.

Barcelona, 23 de desembre. A qualsevol hora.

—Senyora Mundeta!

—Ai! Vostè per aquí!

—No pensava amb mi, ara veritat?

—Ai, no, dona; una té tantes cabòries!

—I doncs, què fem? Que no ha tret a la Rifa?

—No me'n parli, dona, no me'n parli! Ni cinc cèntims!!!

—Nosaltres hem tret una *proximació* petita... Res, quatre diners...

—Doncs, a casa, ni això. Res, res, res... Miri, que no puc ni pensar en les 55 pessetes que ens vàrem gastar comprant apuntacions...

—I què hi farà, dona! El passat, passat... Un altre any serà...

—Sí, sí; però una hi passa un disgust... I el que indigna més és, que ens ha vingut de vint números, vint números només, senyora Maria!

—Ja fa ràbia. Però un ha de fer-se càrrec. A més, no és vostè sola, i això sempre és un consol... I quan a un no li fan falta...

—Ai, no, filla, això no! Les 55 pessetes també les hauria gastat en una altra cosa... (Fa un badall.) A més, com que una no se'n refia ni poc ni molt, ni en depèn el nostre pa de cada dia... Una pot provar, senzillament... Que treus, bé. Que no treus, també. Tal érem, tal som. Quan no es necessita...

—I és clar, dona...

—A més, el cert i positiu és, senyora Maria, que els *negocis* ens van molt bé, molt rebé, i de treure una misèria, tampoc n'hauríem fet gran cosa... Allò és el que interessa, allò, que les altres coses... No li sembla?

—I tal!

—Miri, ara li vull dir: l'any que ve pensem comprar una caseta a Ripoll... per a anar-hi estiuejar, sap? Res. "Any nou, vida nova".

—Ho celebraré, doncs...

Barcelona, 7 de gener de l'any nou. Posin-t'hi l'hora que vulguin.

—Senyora Mundeta! Senyora Mundeta! Senyora Mundetaaa!... Que no em sent?

—Ah, és vostè? Ai, filla, amb el soroll que fan aquests *autos* del dimoni...

—Ja molesten massa, ja. Sobretot als que no en tenim de propietat. I doncs?... Però, sap que la trobo un xic passadota, senyora Mundeta?

—Sí?

—I tal! Que n'hi passa alguna, potser? Ai, perdoni, si sóc indiscreta.

—No, no. I ara! Es allò: el món dona tantes voltes... i malaurat del qui arreplega sota, que diuen!

—Però, què em diu, bona nina? Em deixa tota parada, cregui'm...

—Encara que hom faci el cor fort...

—Es clar!

—Però a vostè ja li puc dir...

—Fugi, dona!

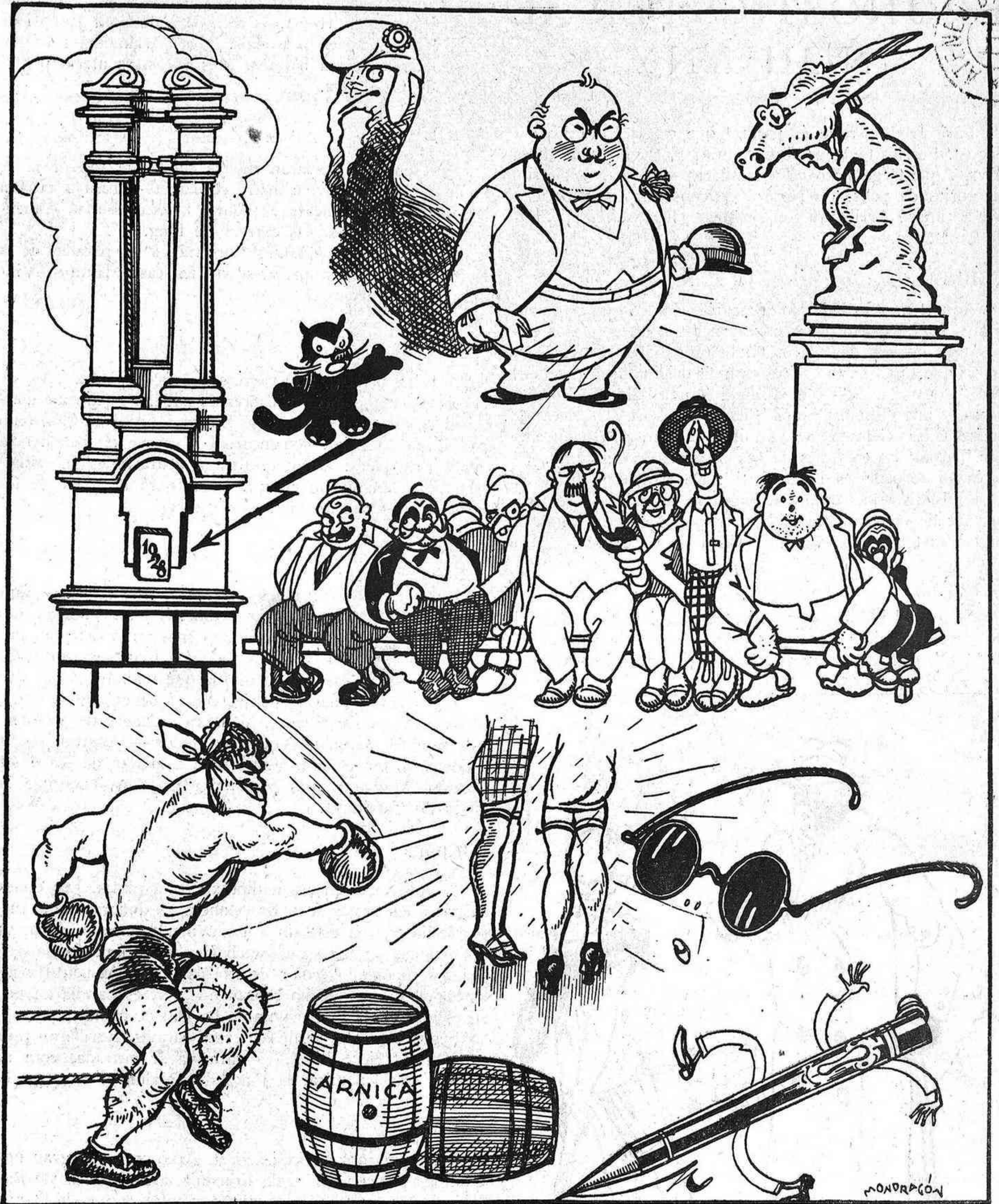
—Les coses no van tan bé com un voldria... i, és allò...

—Es clar! Es clar!

—Res, que mal any ha estat el passat i mal any ens ve damunt, senyora Maria!

—I qui sap, dona! Ja diu l'adagi: "Any nou, vida nova".

—No pas per a tothom! I ca! Per a nosaltres—com per a tants!, "Any nou, vida vella!" I gràcies!...



EL QUE PORTARAN ELS REIS

A la Plaça de Catalunya, blocs de calendari per a les columnes i bancs per a seure... A En Lleroux, el "pavo republicano"... A cent savis de pega, un monument... A l'Uzcudun, àrnica... Als de la "lliga" contra la immoralitat, unes ulleres negres... I al dibuixant un llapis que faci els dibuixos tot sol

PRONOSTICS PER AL NOU ANY

GENER

Farà fred, perquè és natural que en faci ara i no a l'agost. Per les teulades no es veuran tants gats com altres anys. Aquests gats s'hauran traslladat al Liceu, convertits en abrics de pells. Es parlarà de construir cases barates per a obrers. Arribaran set forasters per a visitar la Plaça de Catalunya.

FEBRER

Aquest mes serà de molta alegria. Encara que estiguem tristos i no puguem pagar el sastre, per a divertir-nos ens posarem un nas de cartró. Hi hauran balls de disfresses en els que s'hi veuran disfresses molt originals: un "bebé", una "aldeana suïza"—no se sap si és una "aldeana" o una vaca—, una "gitana", una "dama Luis XV", etcètera, etcètera. Es celebrarà la rua amb el luxe magnífic de sempre. Durant els tres dies de rua es gastaran quaranta pesetes en serpentines i "confetti". Després algú dirà que amb tals dispendis encara es parla de misèria. Se seguirà parlant de construir cases barates per a obrers. Vindran més forasters per a veure la Plaça de Catalunya.

MARÇ

Farà fred i vent, per a què algú pugui retreure l'adagi de circumstàncies: "Març, marçot, mata a la vella vora del foc", etc., etc. Malgrat el fred, algun optimista—que



L'EXIT DELS NEGRES

—Li assabento que tinc l'ànima blanca.
—I què en faré jo de la seva ànima?

encara en queden—dirà que hem entrat a la Primavera. La gent, menjant crema, es recordarà de Sant Josep i de les seves desgràcies personals. Més parlaments sobre la qüestió de les cases barates. Més forasters atrets per la Plaça de Catalunya.

ABRIL

Les senyores portaran menys cabells al cap—i ja és l'únic que hi portaven, apart el barret—i menys roba a les faldilles. Començarà a ploure, i, naturalment, començarà a emplenar-se els carrers de fang.

Hi hauran unes quantes flors més a les parades de la Rambla. Tornarà a parlar-se de les cases barates. Vindran més forasters.

MAIG

Seguirà plovent. Als carrers encara hi haurà fang de l'abril. Sortirà el primer barret de palla. Preparatiu d'estiu a les grans platges de Sitges i Caldetes. Quan no plougui, farà calor i començarem a creure en l'existència de la Primavera. Diran que s'han abaratit les subsistències, però ningú s'ho creurà. Es tornarà a parlar de les cases barates. Arribaran més forasters.

JUNY

Aquest mes és propietat de Sant Joan. Sense Sant Joan—que abominava de les dones i s'alimentava amb mel i llagostes dels camps—aquest mes no tindria cap importància. Aquest any el foc de Sant Joan serà una cosa seria. Es tirarà més llenya al foc que mai.

De resultes d'haver menjat coca i begut aiguardent a Montjuich i a Les Planes, hi haurà augment de població. Les famílies *pudientes*—que fan pudor— fugiran cap a Caldetes a fer el tifa. Es tornarà a parlar de les cases barates. Arribaran més forasters desitjosos d'admirar la Plaça de Catalunya.

JULIOL

L'Opisso començarà a dibuixar a la platja. Les dones alegres i les tristes, a la Barceloneta, es donaran tanta importància com si estessin a Deauville. A més de donar-se importància, es torraran la pell fins que adquireixi, a clapes, un meravellós color de xocolata. A l'Ateneu Barcelonès, els savis, que no sabran que fer, es barallaran per si les granotes han de cantar o no han de cantar.

Seguirà parlant-se de les cases barates. Arribaran més forasters. Veient l'èxit, es farà pagar entrada, com al cinema, per a admirar la Plaça de Catalunya.

AGOST

Festes majors a tort i a dret. Això serà una gran novetat. El príncep Càrol, de Romania, assistirà a la de Badalona. Als carrers de la ciutat comtal encara hi haurà fang de l'abril, en el que va ploure un dia. Farà calor, farà més calor que el desembre; n'estem segurs. Tornaran a parlar de les cases barates. Vindran més forasters.

SETEMBRE

Seguirà fent calor, malgrat que algú ens dirà que ja hem entrat a la Tardor. Tornaran de l'estiu les famílies *pudientes*. Tornaran, no per ganes de tornar, sinó

perquè hauran acabat els diners. Diran que vénen d'Ostende, de Biarritz.

Començarà la temporada de teatre català. Hi hauran nous autors que aportaran noves valors a la nostra dramàtica: Pompeu Crehuet, Avelí Artís, Folch i Torres—el dels "Pomells"—, Pin Soler, Feliu i Codina, Angel Guimerà, "Pitarra", etc. Els autors vells, davant d'aquesta investida de la joventut s'hauran de retirar. Hi haurà fang del passat mes d'abril, però es parlarà molt d'higiene. També es parlarà de les cases barates.

OCTUBRE

El que es va comprar el primer barret de palla de l'any, es menjarà el barret. Hi hauran més bolets que mai. Els diumenges al matí es veurà algun que altre caçador de bona fe. Hi haurà el primer crim passional de la temporada. Es seguirà parlant de les cases barates.

Arribaran més forasters.

NOVEMBRE

Es molestarà més que mai els morts. Encara es representarà l'esperpento del "Tenorio". Serà una prova de bon gust que el públic agrairà molt. L'agrairà tant, que no anirà al teatre. Es faran moltes despeses de castanyes i vi dolç.

DESEMBRE

Tothom jugarà a la Rifa. Fins tres anys després no es sabrà qui ha tret. Ens recordarem dels pobres quan farem la digestió del fart de Nadal. Recordant-los, moriran alguns: però les males llengües diran que no han mort del record, sinó del fart.



NOSALTRES TAMBE VOLEM ALT

—I no ens perdem mai!



ANY NOU

El rellotge-despertador (a casa de l'obrer, a les sis del matí).—Rrrrrrrrrrrrrrr!

L'obrer (despertant-se esparverat).—Però si encara és de nit! Et deus haver equivocat!

El rellotge (imperatiu).—Lleva't!

L'obrer.—Tinc son!

El rellotge.—No en pots tenir. Això és cosa de rics i de ganduls. Lleva't!

L'obrer.—No zull. Som a l'any nou. I diuen que a any nou, vida nova.

El rellotge (esclafint a riure).—Rrrrrrrr!... Infeliç! Qui te l'ha ensenyat aquesta ximpleria?... Lleva't que no et deixaré dormir.

L'obrer.—Et destruiré!

El rellotge.—Llavors no et deixarà dormir el remordiment d'haver-me destruït.

(L'obrer es lleva amb un gest de son i de fadiga.)

—Així, home!... Deies tu que "any nou, vida nova". Això ho diuen, però es diuen tantes nicieses. No hi ha res més vell que la vida. I, en conseqüència—encara que et sembli a tu una conseqüència estranya—, no hi ha res més nou. Es l'home, ets tu, qui t'has de fer la vida nova cada dia. Per a aconseguir això, res millor que estimar la teva vida, que no estar descontent d'ella.

L'obrer.—Com vols que n'estigui content? Tu creus que el treball és una cosa alegre?

El rellotge.—Es clar que ho crec.

L'obrer.—També creuràs que del treball en ve el descans.

El rellotge.—Això és una ximpleria com allò d'"any nou, vida nova." El treball és alegre no perquè d'ell en

pervingui el descans, sinó pel treball en si. El més trist que hi ha en el treball és el descans.

L'obrer (rient).—*Aquesta és una teoria de burgès.*

El rellotge.—*Fes-te burgès tu. Del teu treball tu n'ets l'amic.*

L'obrer.—*I amb prou feines en puc viure.*

El rellotge.—*Perquè no poses alegria ni fe en el teu treball.*

L'obrer.—*No sabia que fossis un rellotge tan aficionat a la filosofia.*

El rellotge.—*Rrrrrrrrr! Ja es va fent tard... Ja clareja... Ves a treballar.*

L'obrer (amb recança).—*"Any nou, vida nova!"*

El rellotge.—*No: any nou, treball nou.*

L'obrer.—*Però si ja és vell!*

El rellotge.—*Perquè tu vols, perquè no vols rejuvenir-lo amb un xic d'amor.*

VIRAI



EL VIATJE ENTRE BARCELONA I MADRID

La inauguració del servei aeri per a transports de passatgers entre Barcelona i Madrid i viceversa, ha resolt de cop i volta un gran problema. Poder anar de l'una a l'altra capitalitat amb dues hores i mitja, tres hores, és una comoditat insuperable.

Amb els avions de la companyia "Iberia" pots sortir de Madrid al matí, venir a dinar a Barcelona, anar a berenar a Madrid i poder dormir a Barcelona. Voleu res més ideal? Mentre que amb tren, t'has de passar tretze hores i mitja—suposant que no es retardi gens—encaixonat com una sardina dintre el barril, sotraquejat sempre degut al més que excellent estat del material, sense tenir cap més distracció que fumar una cigarreta darrera l'altra, ja que no és possible llegir, si no és que et vols tornar cec; brut del polsim de carbó que llança la màquina, etc. I, encara, actualment, s'està donant un cas escandalós: molta gent ha d'esperar quatre o cinc dies a poder marxar. Si té pressa, que es fumi! El nombre de vagonés és absolutament insuficient per al nombre de viatgers, i hi han els passatges presos per quatre o cinc dies per endavant. Indubtablement, la màquina pot portar més vagonés, canviant-se més sovint les màquines si calgués. Però la companyia encarregada del servei és molt abnegada i no li interessa fer més diners dels que té; no hi ha manera de fer-li circular més vagonés.

Posem el cas d'un senyor que es troba a Saragossa i rep un telegrama que se li està morint un familiar o un amic íntim a Barcelona i li diuen que fins al cap de tres o quatre dies no podrà marxar.

Això és simplement vergonyós. I això passa sovint.

El servei aeri soluciona en part el conflicte. Permet vèncer les distàncies amb un no res. Anar de Barcelona a Madrid i de Madrid a Barcelona, ara, és cosa d'un salt, talment un somni.

Malaauradament, la gent del nostre país i la de Madrid és covarda, i no s'han llançat decididament a fer el viatge en aeroplà. És veritat que aquests darrers dies totes les places són plenes, i amb dies d'anticipació, però hem de tenir en compte que el magnífic avió gegant porta un reduït nombre de butaques. El dia que la gent es llanci

a volar, esperem que la companyia "Iberia" no serà tan avara i desinteressada com la del trens i posarà el nombre d'avions necessaris per a que la gent no hagi d'esperar-se quatre o cinc dies—amb greu perjudici sovint—per a poder-se traslladar d'una capital a l'altra.

Es curiós constatar la rapidesa amb que han progressat els mitjans de locomoció. Deixant apart l'edat prehistòrica, en la qual els íbers i els celtas anaven del lloc on avui hi ha Madrid a l'actual Barcelona a peu o, tot el més muntats a cavall, des de molts segles abans de Jesucrist, fins fa uns setanta anys, els mitjans de transport terrestres estaven estacionats: el cotxe, que ha pres a través de les èpoques distintes formes i distintes noms. Els nostres avis—autènticament—no podien viatjar sinó en diligència; els més vells, encara ho recorden. De Barcelona a Madrid hi estaven de quinze a vint dies. Mireu com hem avançat en aquests setanta anys! El tren, que cada dia ha anat més ràpid; l'automòbil, i avui l'avió. I així veiem que hem estat des del començament de la història fins ara mateix, fins ahir—setanta anys enrera no són res—amb un sol mitjà, ben rudimentari, de transport; i amb els setanta anys hem corregut més cada dia, arribant a fer amb dues hores i mitja el que fins ara mateix requeria dues o tres setmanes de viatge.

I encara no som on anem. Qui pot negar la possibilitat que d'aquí a gaire el viatge serà autènticament un salt? Un trampolí que ens engegarà al mig de la Plaça de Catalunya i al cap de tres o quatre minuts serem rebuts per uns esplèndids i confortables coixins a la Porta del Sol.



PEDRES D'ANGLE

El senyor que no capeix, existirà sempre.

Culpa nostra? Culpa d'ell?

Remy de Gourmont ha dit:

"Ésser comprès, és donar entrada a la vulgaritat."

La màxima de Remy de Gourmont té un perill. El perill de que, qui la trobi justa, mení tot l'esforç a no deixar que el capeixin...

Mancament greu en Art.

Mai el no ésser capít deu venir del dramaturg, de l'escriptor, del crític...

Ha de venir de l'impreparat que l'escolta o que el llegeix.

La imatge, en literatura, és la revelació més precisa de la idea...

Cal saber, emperò, el treball que li cal a la idea per a encabir-se sencera i transparent a la imatge.

Cavalcanti demanava a Déu, per a l'hora de la mort, una mà enfervorida que li clogués les parpelles i una paraula de veritat que el llumenés.

Nosaltres, la paraula de veritat la demanem a cada instant de la nostra vida i res ens faria que, cercant veritats noves, entréssim en el més enllà desconegut amb les parpelles ben obertes.

Apunt sintètic al marge de les obres de tres dramaturgs alemanys expressionistes.

Tres noms:

Carl Sternheim, Georg Kaiser, Walter Hasenclever.

Expressionisme és la glorificació de la intel·ligència per damunt del sentiment.

Esquematisme. Aresta. Zig-zag. Idees. Carl Sternheim. Es per a la nova generació el que fou Ibsen per la passada.

Geomètric. Seguim les novel·les i els drames de Carl Sternheim com seguim l'anar i el tornar de les llançadores en el teler...

Mareig del moviment frenètic. Per a admirar, hem de fixar l'esguard a la tela que la llançadora ha teixit.

Georg Kaiser.

Alhora, blegar-se de junc i redreçament apitrat. Més teatral que Sternheim.

Estima l'acció i posa idees al melodrama.

Una ventada folla pentina les escenes de l'obra de Kaiser. Els gestes dels personatges s'irregularitzen amb el vent. En el fons, els herois de Kaiser són joguines apassionades, amb apassionament de cervell, no de cor.

Walter Hasenclever.

Paraules sagnants. El treball de Hasenclever és minvar l'eloqüència patètica de la sang...

Voldriem fixar en dir que, anant als grecs, Hug von Hofmanthal, ha escrit variants de l'Electra i Walter Hasenclever, variants de l'Antigona.

Electra fou passió. Antigona cervell.

Quan la censura alemanya trobà què dir en una obra d'Hasenclever, no pot deixar-la passar esporgant una frase: li cal prohibir l'obra.

RAMON VINYES



D'AQUESTS PASSATS DIES

—I per què es varen barallar?

—Perquè es mirava la dona amb tanta impertinència que vaig haver de dir-li: li adverteixo que d'aquesta grossa no en dono participacions.

ADORACIO

Sospira un vers a la punta d'una estrella.

La nit és bella,

és d'un blau infinit, profund, suau.

La lluna és una nau

navegant per la nit i l'Univers.

Romàntica com és, ¿qui sap si escolta el vers

que sospira a la punta d'una estrella

d'aquesta nit tan bella?

Es l'estrella dels reis d'Orient.

Jo sóc com ells, i amb l'estrella a la ment

vaig per la nit sens fi del pensament.

Dic veritat o mentida?

No ho sé, car tot és vida.

Jo només sé que ador

el meu vers sonor,

el meu vers

que és el meu Déu, el meu Ritme: el meu Univers

que sospira a la punta d'una estrella

d'aquesta nit tan bella!

Un nen ha fet un crit en la quietud:

“Pare, els reis ja han vingut!

N'he vist un que baixava del cel blau;

era color de goig; tenia un vol suau

de rialles d'estrella

dintre de la nit bella,

i portava joguines pels petits,

carros de fusta i cavalls de cartró

i omplia de confits

i d'il·lusió

cada sabata de cada balcó!”

Jo sóc un pobre nen que plora

i canta alegrement

i espero a tothora

el meu rei d'Orient

—la Sort, el meu consol—

que empleni de joguines tot el meu bressol.

I sóc home, i sóc rei d'Orient

que amb els meus versos vaig fent

joguines i timbales i cavalls i confits

per als pobres homes que també són petits.

Dorm, nen, dorm. Demà ja trobaràs

el balcó ple de joguines, així que et llevaràs.

Dorm, cor meu, i somnia en el vers

que és el teu Ritme, el teu Déu i el teu Univers

que sospira a la punta d'una estrella

d'aquesta nit tan bella,

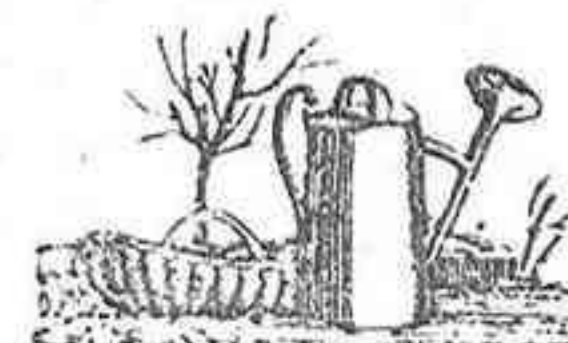
d'aquesta nit que cada cor en la fosca

sent passar el rei fugisser de la il·lusió.

Dorm, cor meu. Demà ja trobaràs

el balcó ple de joguines, així que et llevaràs.

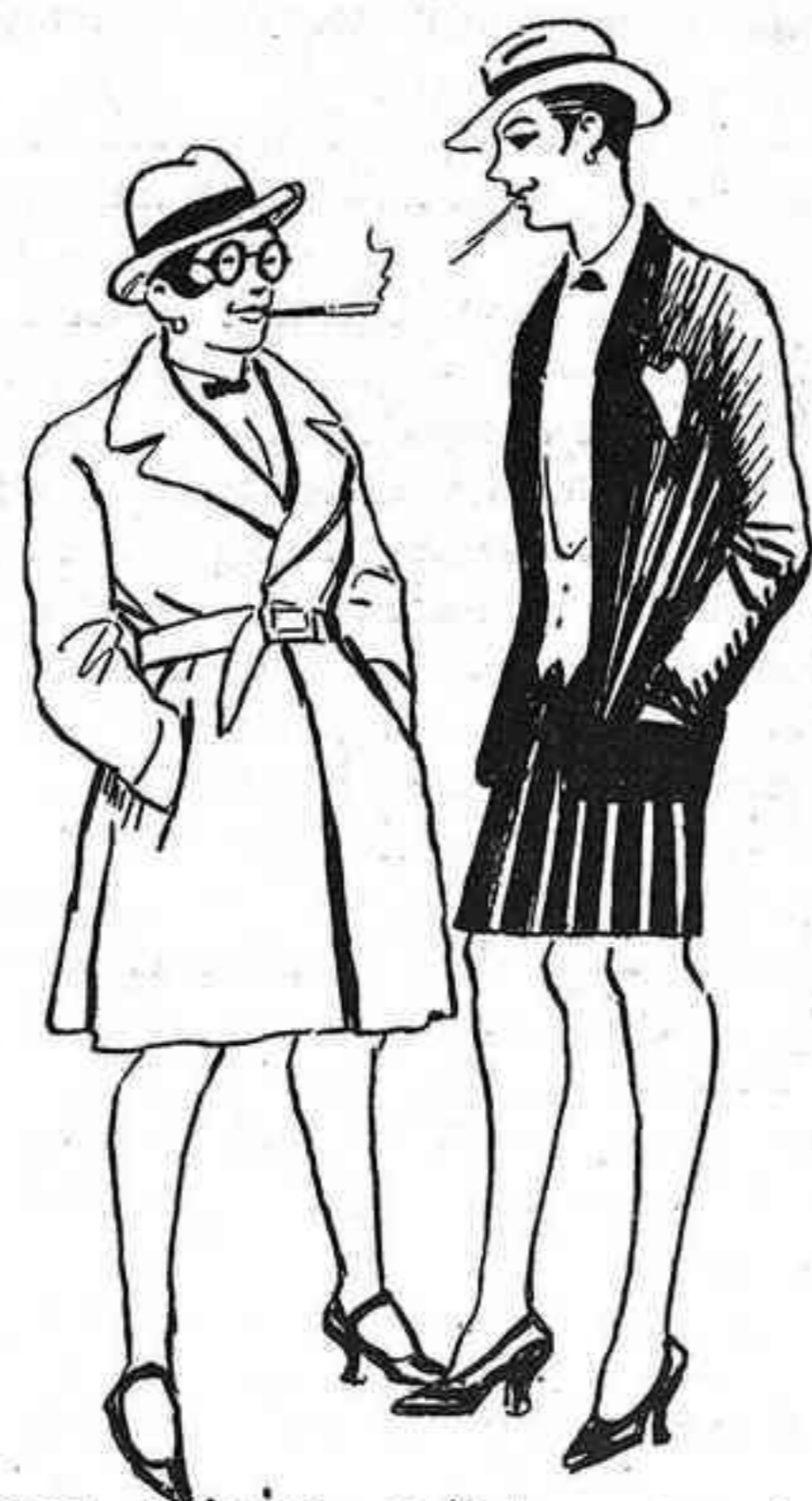
SALVADOR PERARNAU



TAL COM PINTA L'ANY NOU



Els homes es pintaran com les dones



Les dones aniran vestides com els homes



Les noies seguiran als joves..



ALS POBRES ELS HI SERVIRAN LA XOCOLATA AL LLIT



Els que vivien en barraques....



...i tindran la llibertat de declarar-si



LES SOGRS I VELLEREGANYOSSES ES DESTINARAN A COLECCIONS ZOOLOGIQUES



... are viuran en magnifics xalets



les senyores no ensenyaran tant les cames



J TOTS REVENTAREM DE SATISFACCIO

OP1250

JUSTICIA

Tenia un braç ple de morats. Ratllada la cara com un Crist. Pels esboranics, la sang negrosa, bruta i ressecada tapava, fent crostam, tots els verdanets.

I allò era l'obra de l'espòs, i el veia ajaçat, embriac, ronçant despert; mirant-la amb ulls estúpids, reia, reia, puix que de ser-ne l'amo estava cert.

I havia de sofrir-lo, que era esclava d'unes lleis absolutes. Si marxés, veia com, indignat, la condemnava el tribunal odiós del poble en pes.

Arribà un jorn que dintre les entranyes la vida endevinà d'un infantó, sentí en les venes sensacions estranyes i somrigué: Venia el Redemptó.

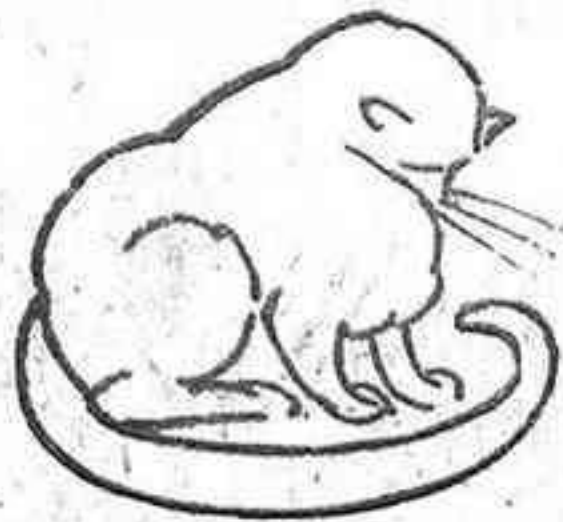
El cuidava amb amor abans de néixer, perquè el volia airós, ben fort, ben alt. L'esclava, esperançada, el veia créixer i redreçar-se enfront l'espòs brutal.

Tot somni fou, esperança fallida, la bèstia dominà i, en un esclat, a cops de puny desfeia aquella vida, al profanar el ventre consagrat.

Va passar temps. La mare engelosida pel fill perdut, mig boja pel passat, armava un jorn la seva mà homicida i el criminal moria apunyalat.

Fou justa la sentència: si l'esposa perdonava l'espòs, la mare no, que llançava del món com una nosa a qui en tragué son fill innocentó.

LLUÍS MONTAGUT



ESMENA

Al nostre número passat donàrem la llista dels homes il·lustres morts durant l'any 1927. Per un oblit, ens descuidàrem del nom de l'illustre pintor Francesc Gimeno, aquest gran artista que ha conegut tantes escoles i ha produït teles magnífiques al costat d'altres que no passen de mediocres.

Ens oblidàrem també dels noms del bon metge Dr. Manuel Moragas i de l'advocat i ex-professor de la Universitat de Barcelona, Dr. Magí Fàbregas.

Novament fem els més sincers i humans vots per a què aquest any 1928, que tot just encetem, sigui més benigne i amorós amb nosaltres.

CONFORMACIO

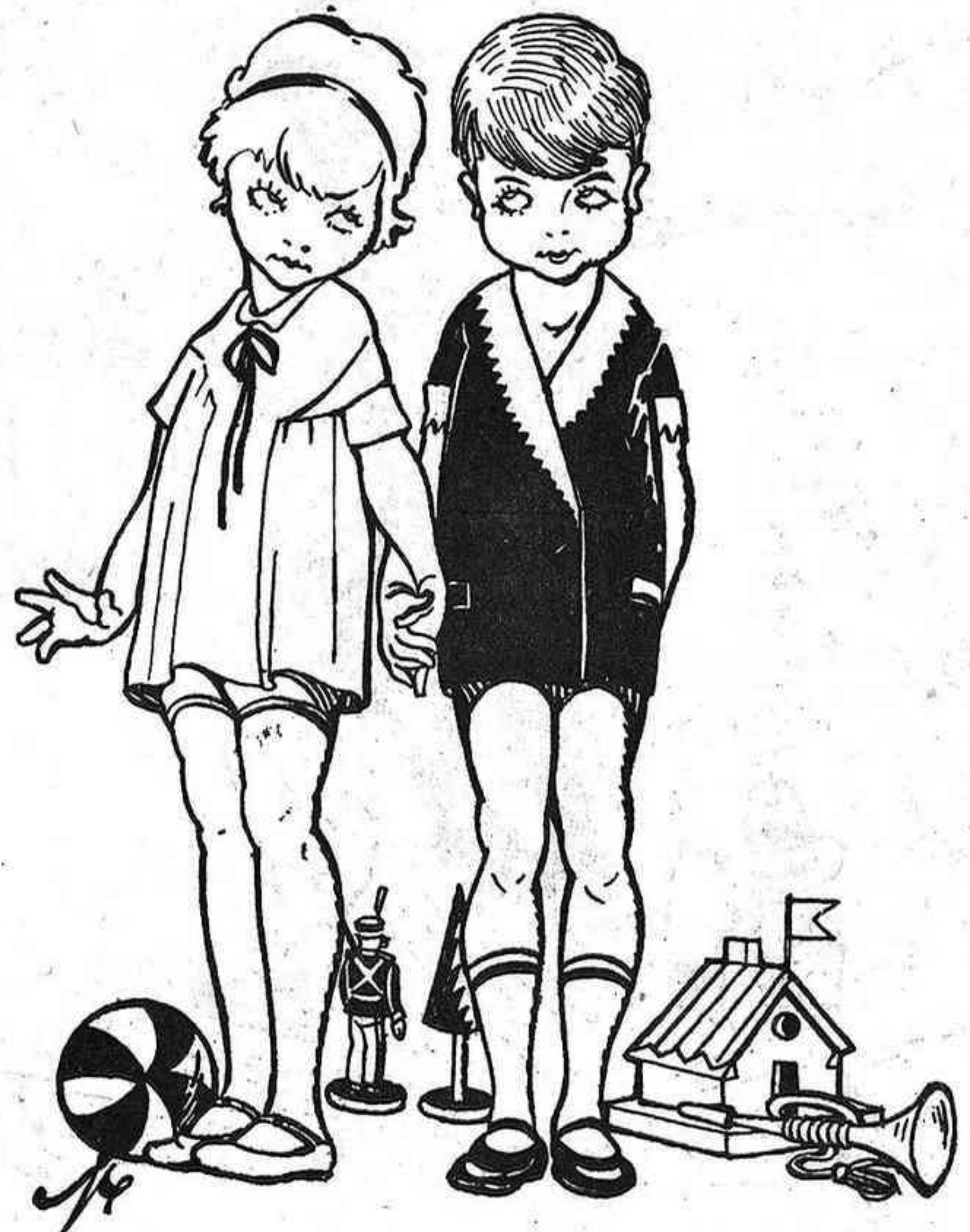
El senyor Pellerols exercia de notari en una vila del Vallès. L'home vivia tranquil en una caseta, amb el seu hortet ple de mongeteres. Era bella, la vida, en mig de tanta verdor, respirant l'alè fresc dels boscos propers i les sentors de la terra. El vespre anava a jugar a la manilla al Casinet i el diumenge anava a espantar els conills amb una escopeta de dos canons.

Era casat. La seva dona tenia uns ulls admirables, una boca sana i fresca, i formes opulents. Llegia novel·les tendres que parlaven d'amor a cada ratlla.

Però va passar que el senyor Pellerols es va veure enganyat en mig d'aquella atmosfera de vida quieta i provincial. Això va passar sense fer soroll, sense cap d'aquells llargs "flirts" que precedeixen d'ordinari la marxa de l'adulteri. La seva dona, un capvespre de juny, es passejava per l'hort amb el mestre nou, jove que portava els cabells arissats i que feia poc arribà a la vila, amb el que hi tenia llargues assentades.

Això durà fins que la cosa va esbombar-se, i el notari rebé anònims, proves i desprecis. Ell tingué un disgust fenomenal i li semblava que tot s'enfonsava, i ella es disgustà tant que volgué anar a viure amb els seus pares. Fou llavors quan el senyor Pellerols va sentir-se sol, una nit de novembre, amb el cor esquerdat, la vida trencada i l'amarga consciència del seu destí ridícul. Els somriures mofetes dels seus amics del Casinet avivaren la ferida, i, avergonyit, abandonà la vila per venir a viure a Barcelona.

Les primeres setmanes, malgrat el canvi d'existència, sofria silenciosament, corbat sota el pes de la seva desesperació. Després trobà amics de quan era estudiant i fre-



DE LES IDEES DELS PARES...

—I tu, què els hi has demanat als reis?

—Res! No veus que el pare és republicà?

qüentà "cabarets". Ell contava la seva dissort, però li assenyalaven altres marits, dissortats com ell, però que feien l'orb, i així vivien contents i enganyats. El notari es fixà en què vivien tranquils i que la major part perteneixien a l'aristocràcia.

Vells i joves que coneixien la vida li feren comprendre que avui no és res que rebaixi l'ésser enganyat per la dona, i que és tenir molt mal gust i viure a l'antigalla el donar-se malestar per una cosa tan insignificant.

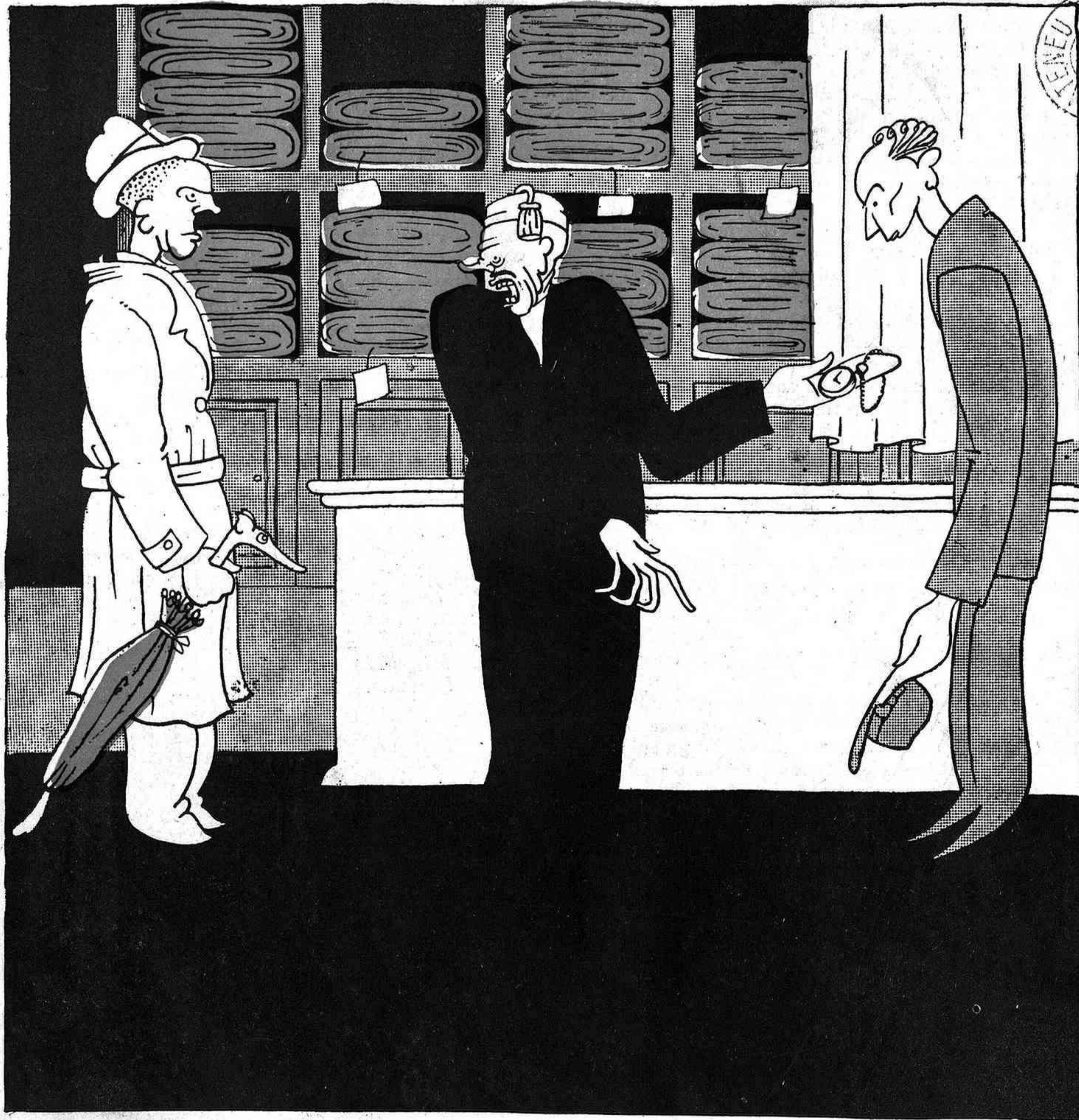
El senyor Pellerols de primer se n'estranyava, però de mica en mica una pau benfactora l'anà envaint. Es reia

de les seves hores de desolació i maleïa les idees mesquines de la vila, les seves burles inútils i sarcasmes imbècils.

Un dia el notari va escriure a la seva dona, preguntant-li que vingés a Barcelona. Ella escoltà aquell prec i arribà l'endemà, més maca i més grassa. S'abraçaren com pare i filla.

A la nit, ella pronuncià, tot somniant, el nom del mestre. El notari no en féu cas; ans el contrari: en saber que el seu rival es trobava a Barcelona, l'endemà l'anà a cercar i el convidà a sopar. El mestre acceptà la invitació.

VELL FAUNE



"PANNE" D'AEROPLA

—No n'he de fer res jo de què visquin als Estats Units. A mi, el que m'interessa, és que cada dia siguin a l'hora a la botiga.

FRAGMENT D'UN GUINYOL MISTERIOS I PUERIL QUE NO ACABARE MAI

.....
Telm.—Acompanya'm, Magda. La poca pesca no mos ha pas d'entelar s'alegria. Hem de brindar per sa nostra esplèndida marc i per aquesta fosca tan clara d'avui.

Magda.—Sí, Telm, vui treure'm es regust de covardia que aquests homes bregats en ses lluites de sa marc ha deixat as café.

Telm.—Brinda amb mi, Magda, per a aquesta nit més negra que ses àtres que mos deixa veure més clar sa marc estimada! I vós tábé, Gervasi, que avui pago jo.

Magda.—Espera. Es massa bonica aquesta nit per a què En Dionís no hi sigui. Alegria es cor, home! Té, jo mateixa te serviré.

Dionís.—No, no me facis fingir una alegria que no sento. Só un hom covard i ses malvestats de sa vila m'espanten.

Magda (enjogassada).—Ho facis per mi, Dionís. T'ho demano... t'ho mano.

Dionís.—No, no me facis fingir una alegria que no sento.

Magda.—No me vols complaure?

Telm.—I deixa'l, que de covards com ell ne sobren! No volem ningú a desgrat.

Gervasi.—I ets ben bé tu aquei home que feia sa juguesca d'afrontar més periis que ningú? I ets ben bé tu aquei macip que tot sol vara un bon llagut?

Dionís.—Sí, som un covard; menyspreu-me, si voleu. Però es cor me diu que una horrible desgràcia amenaça un de vâtres; com voleu que aixequi sa copa de rom, si creuria que brindo per a què sa desgràcia sia més grossa?

Telm.—Queda-te amb sa teua por, minyó! I no ens vinguis amb planys, que aquesta nit vol alegria.

Gervasi.—Bé, nois, que brindem o no?

Telm (aixeca la copa).—Per tu, Magda, que, com aquesta nit, ets serena i claríssima, suau i amanyagadora, dolça i riallera, valenta i enfortidora.

Magda.—Gràcies, Telm. Jo brindo per tu. Brindo per pare. Brindo per En Dionís i perquè aquesta nit l'esdevingui més fort. I brindo per sa salut d'aquest misteriós foraster que fa estar sa vila amb s'ai as cor.

Dionís.—No, Magda, no! Caia! No brindis per aquest home malvat, carn de bruixot i cos de diable! Caia, Magda, pes que més t'estimis!

Telm.—Quin nervi t'han tocat, que així te redreces?

Gervasi (rient).—Guaiteu-lo, com se li han encès ses galtes i ets uis cuiden a saltar-li des cap!

Dionís.—Què has fet, Magda, que t'has atret ses ires de s'home sense pàtria ni parla, de s'home des pèl de borra i sa mirada de barat i sa sang de verí? No ho saps, sa noa, que ell te pot aixafar només amb un buf infernal?

Magda.—Bé, no t'alarmis, en tot cas m'he llançat sa maledicció damunt meu mateix.

Dionís.—Quina metgia podria guarir-te?

Magda.—Sa miior metgia és tenir es cor fort.

Dionís.—Presento que una gran malvestat, aquesta nit tan beia, mos amenaça. No heu sentit ara fa poc quin xiscle tan paürós ressonava?; no era de cap bèstia, no, que era de mal averany!

Telm (amb una gran riallada).—Ah, ah, ah, ah!!! Ben

segur es foraster cridava ets diables per a fer-ne una de ses seues.

Magda (rient).—Ni un nin té un cor tan petit.

Dionís.—No, no; sento que s'aire va ple d'un tuf que empesta i a sa caixa des pit me rosega una veu que m'anuncia sa desgràcia. Per què us heu deixat endur per sa beïesa d'aquesta nit? No trobeu que ets vostres gestos són més lents, de tan espès que és aquest aire?

(Els altres riuen. Entren Anatoli i Dimes, els pescadors.)

Anatoli.—No heu sentit, no fa gaire, quin xiscle tan estrany rondava per sa marc, saltant com ses onades?

Dimes.—No us ha emplenat de por i no us ha fet pressentir cap mala cosa?

Dionís.—Sí, sí; una gran malvestat mos cau as cim.

Telm (rient).—Prou, que encara me farieu somniar que m'estiren ets peus. Adéu, Magda bonica; i a vós, Gervasi. Bona nit tingueu, valents homes. (Se'n va rient.)

Dimes.—Com sento a ses oreïes aquei xiscle!

Magda.—I deixem-los, pare!

Anatoli.—Era es foraster qui xisclava! Nosâtres l'hem vist. Veniem de cenyir i anàvem cap a sa plaja, amb es cuc de s'oreia ferit des xiscle. Passàvem per davant de sa roca des Lleó, i allà, de cara a sa marc, es malet foraster cridava, ets cabeis de borra eriçats, ets uis brillants com dues cuques de llum i sa barrumera de sa boca llambrava com s'escuma de sa marc. Cridava ben segur...

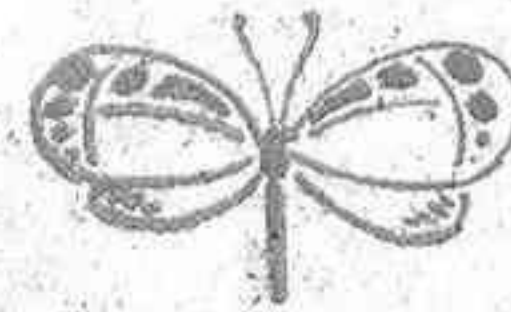
(Entra el Foraster. Es fa un silenci de mort; els tres pescadors acoten els caps, amarats de por.)

El Foraster és l'home repugnant que tots han descrit. Va espellifat i duru el pas molt lent. En ésser al mig de la taverna es para i passeja la seva mala mirada arreu.

El Foraster va fins el mostrador i senyalla la botella de rom, sense dir un mot. Mentre En Gervasi li serveix, dóna una altra mirada per la taverna. Beu el rom d'un glop, a peu dret, i paga. Torna a sortir, lentament, fent anar els ulls d'un cantó a l'altre. A la porta, es para i gira el cap; marxa per l'esquerra.

En ésser fora, els pescadors esguarden cap on ha marxat el Foraster: estan pàllids. Gervasi i Magda llancen una gran riallada.)

J. ROURE I TORENT



EPIGRAMA

Un jorn em varen dir:
 l'amor i el vi
 (amor llegeixi's dones)
 fan aquell pecat greu
 que en el món del bon Déu
 priva les obres bones.
 Crèdul, vareig fugir
 de les dones i el vi,
 cercant les obres bones
 ...i vingueren a mí
 el vi i les dones.

ENRIC LLUELLES



ELS PROFETES

—Diu que aquest any ningú no morirà...
—Eh?
—... tip!

UN NOU AUTOR DRAMÀTIC

Pere Coromines acaba de publicar un nou llibre. Aquest llibre es titula *Putxinellis*. Aquest llibre el constitueixen dues comèdies: "L'amor traïdor", comèdia de *marionetes*, i "De plaer no n'hi ha mai prou", tragèdia de titelles.

Aquestes dues obres de teatre, Pere Coromines no les ha portat a un empresari per a que les representés davant del públic. No: ha preferit publicar-les. Perquè? Perquè no ha confiat en la bondat dels empresaris? Perquè no ha confiat en la bondat del públic, extraviat per la excessiva i abominable niciesia que se li serveix, d'uns quants anys ençà, als nostres escenaris? No anem a esbrinar-ho, que l'esbrinar-ho sempre seria trist.

Anem, millor, a comentar aquesta obra nova de Pere Coromines, aquesta obra magnífica, aquesta obra genial. I consti que aquesta vegada, com sempre, el nostre elogi—, ja que un elogi fervorós serà el comentari—, és ben desinteressat.

Pere Coromines ens diu, en uns breus mots d'història del llibre que acaba d'oferir-nos, que "quan era jove va escriure en dos dies una comèdia que els sis companys de la colla del *Foc Nou* li varen fer estripar".

Nosaltres no sabem qui eren els sis companys de la colla del *Foc Nou*. Però, després de llegir aquests *Putxinellis* de Pere Coromines, temem que, potser, obraren amb una excessiva lleugeresa. Perquè es indubtable que en Pere Coromines hi ha un formidable autor dramàtic, un dels més personals autors dramàtics de la nostra terra. I l'autor dramàtic no s'improvitza, sobretot quan no es fa teatre de receptari, com no fa Pere Coromines.

Potser aquella comèdia que escriví, en dos dies Coromines es ressentia d'inexperiència? No, perquè, avui, allò que alguns crítics de cartró qualifiquen d'inexperiència no és un defecte. Inexperts són Shakespeare—inexperts segons aquesta grollera interpretació de l'experiència—, Ibsen. En canvi el nostre Pitarra era d'una experiència afrosa. Però el seu teatre, avui, no té altre valor que el d'anecdòtic.

O tal vegada aquella comèdia es ressentia de la pressa amb que fou escrita? No, perquè Pere Coromines afegeix en la breu història d'aquest llibre que avui ens ocupa: "I quan començava a fer-me vell, a l'estiu de 1925, en vuit o deu dies vaig escriure la tragèdia de titelles "L'heren Escampa", i en onze dies més la comèdia de *marionetes*, "L'amor traïdor". I "L'hereu Escampa",—que ara porta el títol de "De plaer no n'hi ha mai prou—, i "L'amor traïdor" són, o bé ens ho semblen a nosaltres, que pel cas és igual, dues obres mestres, dues obres que són un gran raig de llum en la penombra trista del nostre teatre.

Per a *L'amor traïdor* ha triat Pere Coromines un fons amable de segle XVIII. Aquesta és la primera obra que ens presenta un segle XVIII racialment català, català per essència i potència. Sembla aquest del XVIII un segle creat per al senyoriu i predomini de la França. És França qui dóna la pauta, qui posseeix totes les cordes, tots els sons: l'Enciclopèdia, Trianon, Adriane Lecouvreur, Rousseau, la guillotina.

Aquesta influència de la França pot advertir-se a totes les evocacions literàries que s'han fet del segle XVIII. I és que cap altre país ha tingut el caràcter i la dinàmica de la França galant i revolucionària.

Doncs bé, Pere Coromines ens dóna amb "L'amor

traïdor" una comèdia del segle XVIII que no és afrancesada, que és catalana de soca i arrel. I una comèdia que faria les delícies del públic, si és que el públic, després de tanta remplonera, era prou apte per a fruit-ho.

L'altra obra, "De plaer no n'hi ha mai prou" és una cosa també magnífica de debò, una tragèdia rústega, en la que el personatge central té tanta força com les figures de la llegenda: Don Joan i el Comte Arnau. Té aroma de ví, de sang i d'amor, aquesta tragèdia que ha escrit Pere Coromines.

A nosaltres ens ha causat una emoció profunda, de bellesa pura, el llegir els *Putxinellis* que, quan comença a fer-se vell, ens ofereix l'autor de "La vida austera". Però aquestes dues obres necessiten un marc més ample que el del llibre: necessiten el marc de l'escenari. Aquestes obres s'haurien de representar. El nostre teatre hi guanyaria molt.

LLUÍS CAPDEVILA



BALANÇ DE L'AIRE

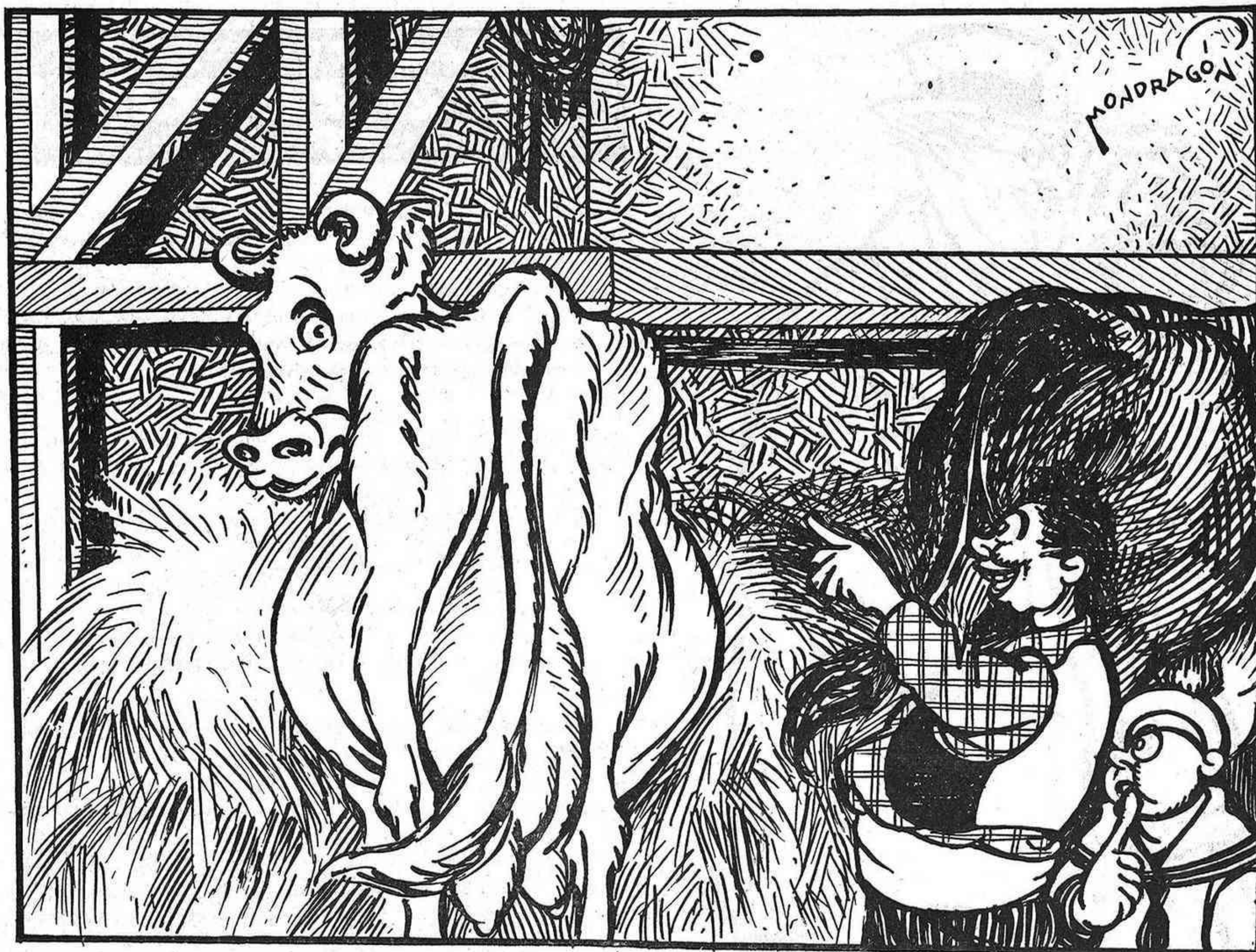
Any nou. Època de balanços. Els marxants hauran ja fet els seus, mai no tan grossos com somniem. Els escriptors, els crítics d'art i de literatura hauran també donat la mesura espiritual de llurs pobles respectius. Tanmateix, enguany, el balanç més interessant és el de les víctimes i dels vencedors de l'aire. Quants n'han caigut? Recordem, entre altres, els noms de Nungesser, Coli, Saint Romain... Quins han estat els triomfadors? Recordem només Lindbergh, el més jove, el més audaç? Ell ha estat l'heroi, la personificació d'aquest triomf de l'home sobre el mar i sobre l'aigua. Si mai un poeta escriu aquesta nova "Atlàntida", Lindbergh n'haurà d'ésser el protagonista.

¿I quina gesta més gran fins avui ha aconseguit la humanitat que la de Lindbergh? Podem somriure'ns dels herois d'Homer. Aquests, amb la seva còlera, i Ulises amb tot el seu enginy, no valien de bon tros el que aquest simple i senzill Lindbergh. Travessar l'Atlàntic per l'aire, no és avui, solament, un gest de valor. És, també, el resultat d'uns càlculs complicats, d'unes previsions meticuloses. No basta, per a ésser-ne l'heroi, d'ésser un audaç inconscient: cal també ésser un savi.

Heus ací les gestes que haurien de cantar els poetes moderns. Però els poetes avui semblen ésser la gent menys digna de l'època que viuen. Millor dit, ells viuen una època endarrerida, una època que ja no és la nostra. Ells encara no han sortit de l'ambient enrarit dels "cabarets" i segueixen cantant les metzines literàries. Creuen que la Venus d'avui és la Josefina Baker i que els seus ritmes epilèptics guarden l'esperit del nostre temps. Encara no han vist que tot això no són res més que la liquidació de les sobres miserables de l'avant-guerra. L'època d'avui és una època forta, d'aire i de sol. El seu emblema és l'avió lleuger, remuntat-se al cel amb una gràcia frívola de libèl·lula.

Els homes d'avui, fins més que adorar Venus, és Diana qui adoren. Una Diana que ha canviat les sagetes i el buirac, per les ales argentades de l'avió i que sap, en mig de les ventades i de les ratxes de pluja, refer-se, senzillament i heroica, la seva beutat.

DOMÈNEC GUANSÉ



HISTORIA NATURAL

—I aquestes són les vaques que fan la llet?
 —La blanca fa la llet, i la negra el cafè.



NOVETATS

El fet teatral més important de la setmana ha estat l'actuació a aquest teatre de la Companyia francesa de Maria Teresa Pierat i André Luguet.

L'obra del debut fou la "Prisonnière", d'Eduard Bourdet, que havia estat molt discutida a París i que a Barcelona no ha deixat de trobar certs blasmes entre la crítica. Si en comptes d'ésser francesa l'obra, hagués estat catalana, és probable que l'escàndol hagués estat fenomenal. De totes maneres està bé que, almenys, en francès, es donin obres d'aquesta mena; no perquè les creguem moralitzadores, ni perquè aportin cap modalitat nova al nostre teatre, sino perquè el públic i la crítica aprenguin de no esverar-se massa.

"La Prisonnière" pertany a aquest teatre francès tant ple de maquillatge i que fa sempre una mica de baf d'alcova. El cas és, però, encara més ardit que de costum, sobretot per al teatre. En novella ja s'havia explotat més. Es tracta, simplement, d'un cas de desviació sexual d'una dona. L'autor, cal dir, però, que el tracta amb una gran delicadesa, que no s'envileix, que no es ral, s'hi han estrenat "Los hijos de trapo", de Méndez de la revolca mai en el cas que presenta. Hi ha la màxima dignitat

artística. El que sembla, però, que el que més ha revoltat alguns crítics, és que l'autor no s'indigni, que no deixi traslluir la seva revolta. Si no hi ha revolta, però, hi ha, en canvi, pietat: pietat per a la pobre desviada i pietat per a les víctimes que causa. Aquesta pietat ennobleix l'obra. Fa esdevenir el seu autor poeta. Veieu, si no, les magnífiques escenes centrals del segon acte. És de les coses més belles que ha produït aquest teatre francès, que dona tómb constantment sobre el mateix eix de la psicologia amorosa.

La interpretació és excel·lent, sobretot per part del senyor André Luguet. Per a Maria Teresa Pierat el paper era molt difícil. Superà, però, les seves dificultats i ens donà una "Prisonnière" si no tan seductora com calia, almenys tan torturada. La resta de la Companyia força discreta. Unicament l'actor que feia de senyor Aiguilles ens semblà completament equivocad. S'hauria de mostrar las, vençut per la seva passió perennement insatisfeta, i exposa, contràriament, el seu cas com si es tractés d'un afer comercial.

POLIORAMA

Aquest teatret de la Rambla, fa una temporada que està de pega. Les obres sembla que les trien, per veure si aconseguen que acabi per no anar-hi ningú. Cert que el seu públic habitual és de confiança. Entre les companyies peninsulars ja té la fama d'ésser el que fa de més bon entabanar del món.

Ara, després d'aquella desgràcia de la "Jaca torda", de May-



UNA RAO CONVINCENT

—I per què hi vas a l'Acadèmia. Què et vols dedicar al cant?

—No; ho faig per tenir bona veu per a barallar-me amb la dona!

ral, s'hi han estrenat "Los hijos de trapo", de Méndez de la Torre, que és també una cosa que fa goig. L'argument és tronat, les escenes trencades, sense lligar; el diàleg feixuc de sentències i farcit de cursileries poètiques. Únicament salva l'obra algun episodi entretingut i algun dels seus tipus pintorescos. Es a dir, el que la salva, és la interpretació, bona de debò. El senyor Soler Marí i la senyora Conxa Català, sobretot, es van portar admirablement. El senyor Thuillier aconseguí donar caràcter i vida, a un paper que era per sí mateix molt aigualit. Cal fer extensiu l'elogi a la resta dels intèrprets.

ROMEA

Al Romea, va presentar-se, seguint una tradicional costum — que no per tradicional cal dir que sigui bona —, la consegüent innocentada. De tot el program l'únic que en realitat mereix elogis és el treball del senyor Nolla i de la senyoreta Rodríguez, en un número, en el qual, el primer, d'una manera molt graciosa fa una paròdia dels ventrílocs.

BOB



Diuen que les fàbriques de torrons de Xixona han guanyat en aquestes festes de Nadal—només les de Nadal—, divuit milions de pessetes.

Ja és vendre torrons!

Tothom es fa ric, aquí, menys nosaltres. Decididament, ens hem equivocat de carrera. Substituint la ploma per una altra cosa, qualsevol, guanyaríem cent vegades més.

✱

Té, ara Pius Baroja es declara "hidalgo" i descendent de famílies nobles antiquíssimes. Adhuc té flors de lis en un dels seus escuts.

I Pius Baroja ho diu amb orgull, indignat que li hagin volgut veure una relació social amb Gorki.

Baroja, Baroja... No ereu anarquista?

✱

L'empresari del teatre de la "Princesa", de Madrid, no vol pagar als seus omcediants. Veu's ací un empresari model.

✱

A la India hi ha un gran escàndol. Un maharajà, l'ambaixador d'Indore, s'ha casat amb una corista de teatre, filla d'un obrer.

Això és greu. A la India n'estan escandalitzats i els altres aristòcrates d'Europa també.

Nosaltres no hi tenim res absolutament a dir. Cadascú és lliure de fer el que més li plagui. Si l'estima, per què no s'hi pot casar? Si molt convé és més noble de cor que el maharajà.

✱

S'han votat uns quants milions més per a acabar la nostra Diagonal. La Diagonal és un gran passeig, i creiem que encara que costés el doble dels vint o vint-i-cinc milions que ara costa, no ens hauríem de plànyer.

✱

A la inauguració de l'Exposició de Sevilla hi assistiran representants de la bellesa femenina de cada país.

Nosaltres, des d'aquí, demanem que vinguin també a la de Barcelona. Ens divertiríem molt.

✱

A Port-Bou han estat detinguts trenta xinesos que volien entrar a Catalunya.

Per què, pobra gent? Es que és un delictes ésser xinès. Puix que no es dirà pas que siguin indocumentats, ja que entre ells hi han metges, advocats i àdhuc un catedràtic. Altrement, són gent pacífica, ja que venien a casa nostra fugint de les revoltes de Xina.

✱

El nostre gran poeta Josep Sebastià Pons, el rossellonès, ha estat dignament homenatjat a Barcelona.

Diuenge, diada de Cap d'Any, se li donà un festival a l'"Olympia", en el qual es donaven audicions de sardanes rosselloneses i de les que duen lletra seva; es cantaren les seves poesies musicades pels mestres Enric Morera i Amadeu Vives i la companyia Claramunt-Adrià, dirigida per N'Adrià Gual, representà la delicada de J. S. Pons, "El senglar".

Un banquet coronà l'homenatge.

Avui, fem constar la nostra gran satisfacció per aquest homenatge



E. B. P.: Això més val que ho envieu directament a la promesa. Li farà més efecte que als nostres lectors. — J. G. V.: Té tanta poca gràcia! — J. H. I.: Creieu-nos; dediqueu-vos a fer versos de felicitació per al vigilant. Hi guanyareu més. — V.: No hi ha res a dir, al contrari. El primer dels vostres treballs és a l'impremta, i l'altre anirà aviat. — J. C.: El traslladem al nostre confrare "La Campana de Gràcia". — L. R. C.: Fou indubtablement un descuit d'impremta. Ja procurarem no es repeteixi. — P. S.: Es realment massa llarg. Per nar bé els articles que convenen a la nostra publicació no han de fer més que la meitat del que ens envieu. — R. B. R.: Home, essent pastisser, això dels que no tenen "pa ni postres" ho podeu arranjar d'altra manera millor que fent versos. — J. B.: No és "fullaraca", precisament, el que ens convé. — J. M. M. R.: Excessivament llarg. S.: No ens convé cap mena de bèstia. — J. G.: ¿Que no compreneu que amb aquest títol sol, ja n'hi ha prou per a què no poguem publicar-ho? N. V.: Es massa llarg. No tenim temps ni

de llegir-lo. Si heu enviat un segell, podeu passar per l'Administració a recollir-lo. Nosaltres no podem sostenir amb els nostres col·laboradors altra correspondència que la d'aquesta secció. Ho hem repetit moltes vegades — S. M.: Es massa savi tot això.—J. T. E.: Excessivament llarg. — A. G.: Vós mateix; ja coneixeu en la vostra lletra que el tema és de poc interès general; és per això que no el publiquem. Deixeu que "Sancho Juan" canti tant com vulgui el W. C. Quan sigui més gran ja farà altres coses, perquè té talent; ens consta. — J. A.: Estan bé, però tenen un aire un xic massa pedant per a L'ESQUELLA. — J. J. C.: ¿No us sembla a vós mateix, que això xin posar tals sentinelles.—M. M.: El delictes dels vostres versos, són excessivament floralescos. La prosa la lliurem al d'rector de "La Campana". Dubtem, però, que les circumstàncies actuals deixin posar tal sentinelles.—M. M.: El defecte dels vostres versos més que cap altre, és que són més propis de la promesa que de L'ESQUELLA.

EL TEXT I NINOTS DEL PRESENT
NUMERO HA ESTAT REVISAT
PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Impremta L'Esquella i La Campana : Olm, 8, Barcelona



EL DESTI

—Apa, noi, que ja t'ha arribat l'hora!



MALALT
En Joan Selma
Creu dels Molers, 32

Específics SEROLFORINA

TESTIMONI

Senyor Representant dels Tractaments SEROLFORINA
Comte de l'Assalto : Barcelona

Molt senyor meu: Li adjunto el present certificat, assabentant-li a vostè, per a la seva satisfacció, que he aconseguit el meu guariment radical d'úlceres amb el seu **Depuratiu SEROLFORINA**. Pot fer l'ús que li plagui d'aquesta carta. De vostè molt atent, s. s.

Joan Selma.

Carrer Creu dels Molers, 32. Barcelona.



GUARIT
En Joan Selma
Creu dels Molers, 32

**SÍFILIS
GRANS
HERPES**

**III CEDAS
LA SEROLFORINA LAS CURA
ULLERMS**

**ECZEMES
TUMORS
LLAGUES**

es guareix amb el

Depuratiu SEROLFORINA

TOS : BRONQUITIS : OFEC : ANEMIA es guareix radicalment amb l'EMULSIÓ SEROLFORINA

Venda i detalls: Ample, 25 i Avinyó, 60, «Farmàcia La Merced»

Casa Segalá, «La Cruz», Avinyó, 27; Nadal, Rambla Canaletes, 2; Tarrés, Carmen, 87; Tarin, Salmerón, 78; Alsina, Passatge de Crèdit, 4; Rubió, Plaça Reial, 13; Doctor Dou, Aribau, 72; Llofriu, Ronda Sant Antoni, 15; Serentill, de Badalona; Forcada, de Sabadell; Marimón, de Granollers

URALITA

El millor material per a cobertes - La millor tuberia per a conduccions a pressió

ANTONI LOPEZ

IMPRESSOR

Carrer de l'Om, 8

BARCELONA

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap aparell sense visitar abans aquesta casa.

Tingueu sempre present que, els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnia en homes, dones i criatures, són els de la casa TORRENT. Sense traves ni elàstics enfarfegosos de cap mena. No molesten ni embarassen, deixant que hom es mogui lliurement i faci els treballs mes durs i pesats, sense la més petita molèstia. Si voleu estalviar salut,

CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELÉFON A. 4115

COL·LECCIÓ COMPLETA DE L'ANY 1927 DE

L'Esquella de la Torraixa

Relligada amb tapes de tela i planxes daurades

Preu 15 pesetes

PERE COROMINES

PUTXINEL·LIS

Preu 4 pesetes

¿QUIERE V. GANARSE UN SOBRESUELDO?

Pequeños trabajos y tareas fáciles, con que aprovechar unas horas entretenidas y remuneradamente

Un tomo 3 Pesetas

Dr. BEARSON

Eterna luna de miel

Pesetas..... 2

BARÓN DE

Del amor conyugal

» 2

HOLBACH

Del placer

» 2

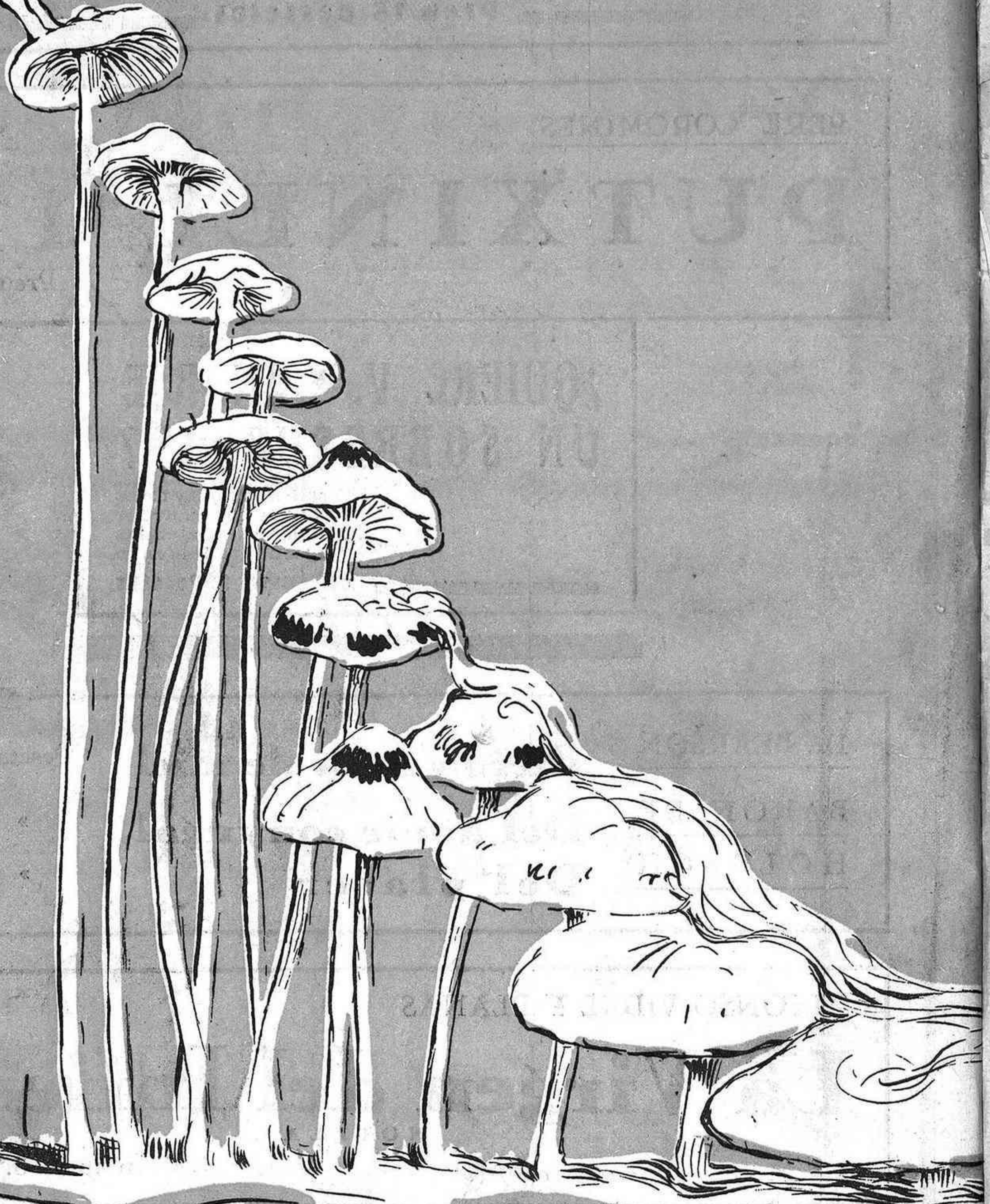
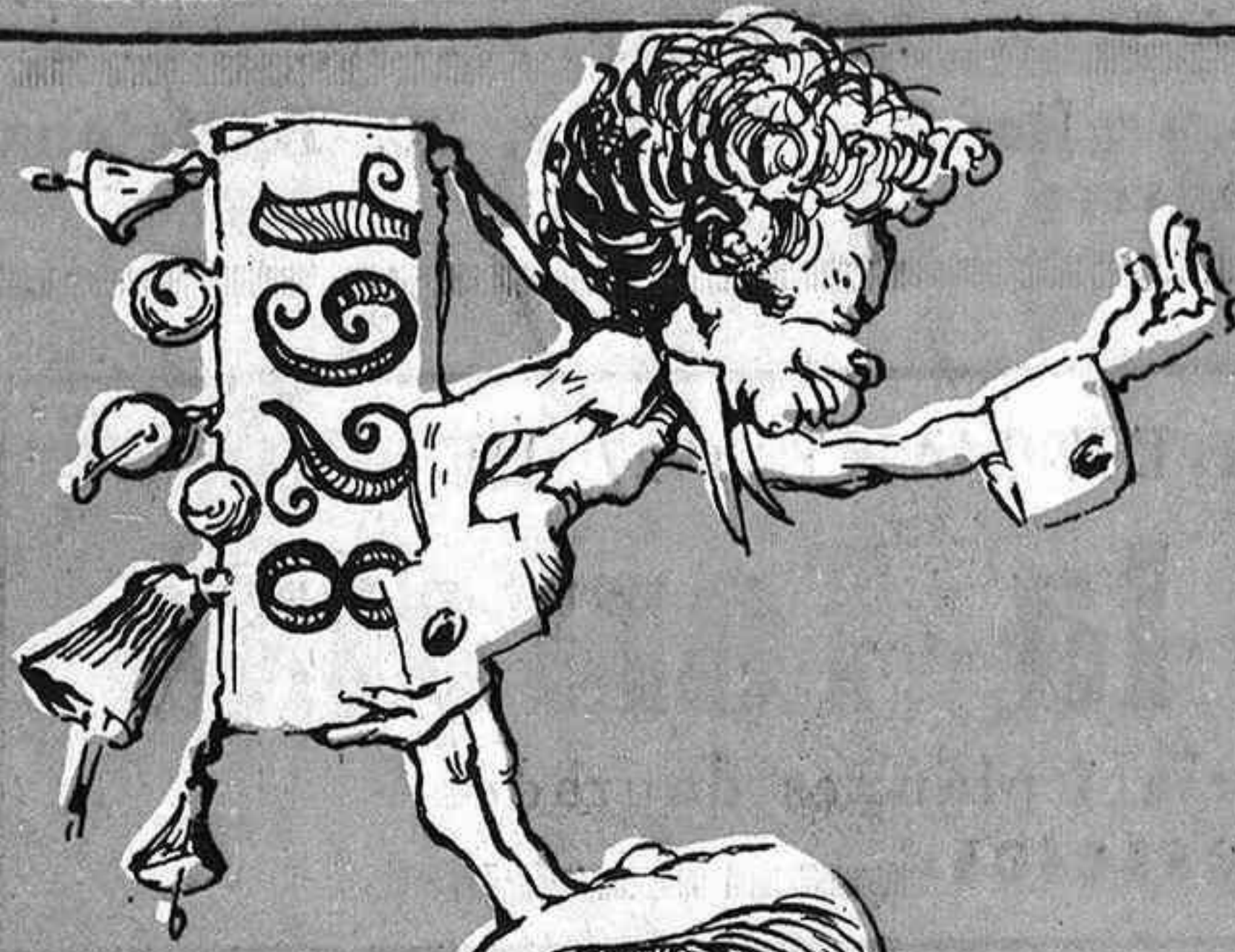
ALFONSO VIDAL Y PLANAS

La Virgen del Infierno

NOVELA

Un tomo 8.º Pesetas 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls atorga rebaixes.



Jegrelle